

Aquest fet mostra que la implementació de la llei homogeneïtza les polítiques LGTBI+ a tot el territori, canvia estructures i, en conseqüència, es fa més difícil que les diferents ideologies que lideren aquestes institucions puguin canviar d'un dia per l'altra la feina que s'està fent des del 2014. Cal dir, però, que la rapidesa en aquesta transformació vindrà de la mà de la dotació de recursos. El fet de tenir pressupostos prorrogats no ha ajudat a transformar ràpidament aquesta realitat, i per tant l'homogeneïtzació encara està en procés, i sovint ha de comptar amb els recursos propis de les administracions i de la bona voluntat de les persones que les lideren.

Creixement de les associacions LGTBI+

La realitat de les entitats LGTBI+ del territori català ha canviat al llarg d'aquests sis anys. Abans de l'aprovació de la Llei 11/2014, la majoria de les associacions estaven centralitzades a Barcelona i moltes d'elles estaven especialitzades en algun àmbit, ja fos VIH, lluita contra l'LGTBI-fòbia, famílies, etc. Aquestes entitats barcelonines coexistien amb unes poques associacions al territori, bàsicament a Girona, Reus, Vic i Lleida. Però a partir de l'aprovació de la Llei 11/2014, s'han creat noves entitats, moltes d'elles sorgides des de l'impuls de les administracions, que animaven a les persones que participaven en les diagnòstics dels plans LGTBI+ a vertebrar-se com a associacions per ser interlocutors i propulsors dels drets del col·lectiu en el seu municipi.

Moltes d'aquestes associacions rebien i gestionaven els casos d'LGTBI-fòbia detectats al territori. Sovint la gestió d'aquests casos es feia des de la precarietat i la falta de recursos. Però el desplegament de la xarxa SAI ha permès que no siguin les voluntàries d'aquestes entitats qui gestionin aquestes denúncies i incidències. Els SAI locals tenen la capacitat de professionalitzar aquestes atencions i a més de fer un treball socioeducatiu que compti amb la visió de tenir tots els recursos que hi ha a l'abast de les administracions i institucions, cosa que era impossible abastar sols des de les entitats.

A més, derivar usuàries del col·lectiu LGTBI+ a altres institucions ha permès fer un canvi en l'estructura d'aquestes associacions. És important que les derivacions es facin acompanyades de formacions als professionals i que les estructures d'atenció millorin en qualitat i siguin el més perennes possible. De rebot, aquest canvi ha transformat la posició de les associacions, ja que ara poden fer un seguiment exhaustiu dels casos i pressionar a l'administració perquè les atencions siguin de qualitat.

A la recerca de dades fiables d'LGTBI-fòbia

Un cop feta la mirada enrere, i veien què s'ha transformat, cal saber quin impacte ha tingut aquest canvi en la ciutadania. L'única manera de saber-ho és a través de les dades, per això és bàsic que la xarxa SAI faci públiques les dades referents a la quantitat d'atencions realitzades, el tipus de discriminació que han patit les persones, en quines ciutats, pobles, barris, de quines edats, quins gèneres, etc. L'avaluació d'aquestes dades permetrà conèixer, com a mínim, una part de la realitat que sacseja al col·lectiu LGTBI+.

Per altra banda, també cal fer públic el canvi en les estructures, conèixer quants professionals públics s'han format i respondre a qüestions com: quins tipus de formacions s'han fet? S'ha avaluat el grau de coneixement un cop realitzada la formació? Quants plans i protocols han inclòs la mirada LGTBI+, i quants en falten per modificar? I així anar avaluant cadascun dels objectius que es poden trobar a la Guia d'Indicadors¹.

La llei hi es i no és una quimera pensant que entre totes, administracions i entitats, posant-hi els recursos necessaris, es pot canviar tot. ■

1. Pineda, M. (2019). *Indicant el camí, Guia d'indicadors clau per a les polítiques LGTBI als ens locals*. Barcelona: Generalitat de Catalunya.

15 ANYS D'AVENÇOS LEGISLATIUS

per Carme Porta

El 2005 va ser un any que va marcar l'inici d'avenços legislatius llargament reclamats pel moviment LGTBI: el mes d'abril, s'aprovava a Catalunya la reforma de la llei d'adopció que permetia a les parelles del mateix sexe adoptar criatures; i el mes de juny d'aquest mateix any es reconeixia el matrimoni igualitari a tot l'Estat.

Reconèixer les parelles del mateix sexe

Van ser avenços importants, però no suficients, que donaven resposta a demandes concretes del col·lectiu LGTBI, el qual ja havia vist petits avenços amb la Llei d'Unions Estables de Parella (LUEP), però no seria fins al 2014, amb la Llei de drets de les persones LGTBI, que es reconeixerien legislativament i es desenvoluparien aquests drets.

A Catalunya, des de la dita transició democràtica han estat les entitats LGTBI les que han liderat les reivindicacions que han impulsat petits avenços, el primer dels quals va ser la mencionada LUEP —posteriorment derogada i recollida al Codi Civil— l'any 1998. Amb ella, per primer cop eren reconegudes les parelles del mateix sexe, tot i que no va ser fins molt després que les diferents administracions es van animar a impulsar canvis per fer efectius els drets del col·lectiu LGTBI.

L'any 2004, es va crear el Consell Municipal LGTBI a l'Ajuntament de Barcelona, el primer consell municipal que englobava la participació de les entitats. I l'any següent, el 2005, el Govern de la Generalitat posava en marxa el Programa per al Col·lectiu Gai, Lesbià i Transsexual —que uns anys més tard es convertiria en l'Àrea per a la Igualtat de Tracte i No Discriminació de Persones Lesbianes, Gais, Transgènere i Bisexuals—. Aquest va ser el primer òrgan executiu d'un govern i, alhora que es convertia en un referent internacional, va impulsar el primer Pla Interdepartamental per a la No-Discriminació d'Homosexuals i Transsexuals, base sobre la qual s'han desenvolupat les polítiques per a les persones LGTBI i la pròpia Llei del 2014.

La gestió de la llei dels drets LGTBI

Sens dubte, el principal avenç legislatiu a Catalunya ha estat, precisament, l'aprovació de la llei 11/2014 Per a Garantir els Drets LGTBI i per Eradicar l'Homofòbia, la Bifòbia i la Transfòbia —manca una menció explícita a la lesbofòbia, llargament reclamada i que era al text original—. Aquesta llei es va començar a gestar des del Govern l'any 2007 amb una voluntat d'àmplia participació de la societat. El llavors recent creat Consell Nacional de Lesbianes, Gais, Bisexuals, Transgènere i

Intersexuals, tot i valorar positivament els plans i compromisos governamentals, reclamava garanties i consolidació de drets, i a partir d'aquesta demanda es va demanar a diferents persones especialistes l'elaboració d'anàlisis i bases per a bastir una llei de garantia de drets.

En Francesc Jaurena, reconegut jurista i activista, se'n va encarregar de coordinar els treballs. (Es fa necessari obrir un parèntesi per reconèixer el seu treball des dels inicis, la seva dedicació i lideratge —que ja havia mostrat en els treballs de la LUEP i posteriorment en el nou Codi Civil—, sense els quals possiblement el procés de treball hauria estat tot un altre.) Ell va coordinar els treballs de Rosa Borge, Olga Viñuales, Mercè Otero i Montse Pineda, que van analitzar les mancances i necessitats plantejades des de diferents àmbits socials que calia recollir en la llei. Els treballs van donar com a fruit un document de bases sobre el que s'havia de bastir la nova llei, el qual en poc temps es va convertir en un projecte sotmès a un ampli procés de participació a nivell territorial i sectorial, obert al propi consell nacional LGTBI, altres consells de participació i a les entitats LGTBI i persones que van voler fer-hi aportacions. Tot aquest procés participatiu va plasmar-se en un articulat l'any 2010.

La Xarxa SAI LGTBI, els colors de l'Arc de Sant Martí al Territori

El proper 17 de maig es compliran tres anys de la posada en funcionament del primer Servei d'Atenció Integral LGTBI a un ajuntament, donant així compliment als diferents articles propositius i reglamentaris de la llei 11/2014, de drets de les persones LGTBI, i també implementant el mandat de l'Honorable Consellera Dolors Bassa de desplegar la Igualtat amb garantia a tot el territori, més enllà de l'àrea metropolitana i les grans ciutats.

En aquests tres anys hem signat acords de cooperació i coordinació amb prop d'un centenar d'ens locals (consells comarcals i municipis de més de 20.000 habitants) que ens permeten, a hores d'ara, donar cobertura a més de 700 municipis i tres milions d'habitants. Aquests acords ens han permès, no només garantir l'atenció a les persones en cerca d'informació, assessorament, acompanyament, tràmit, denúncia o incidència des del propi ajuntament o Consell Comarcal, que són l'administració de més proximitat i on tota la ciutadania ha de poder ser atesa (hem atès més de 3.000 persones usuàries en el darrer any), sinó també, i principalment, tenyir el territori amb els colors de l'Arc de Sant Martí: des de la Val d'Aran fins el Baix Ebre, de la Terra Alta al Baix Empordà, hem format professionals de referència a cada SAI i hem activat comissions LGTBI transversals a cada municipi. Hem format alcaldes i alcaldesses, regidors i regidores, portant la visibilització i el reconeixement dels drets LGTBI a institucions del territori on mai se n'havia parlat, o no s'havia anat més enllà d'aprovar una moció o penjar la bandera de l'Arc de Sant Martí el 28 de juny. Hem tret moltes institucions de l'armari per parlar de tot, amb la mirada de la diversitat sexual, d'orientació i expressió de gènere. Hem connectat el país en una gran xarxa on treballem tota mena de professionals dels àmbits de salut, educació, treball, serveis socials, justícia, seguretat, gent gran, gent jove, gent diversa... posant les persones al centre. Les del col·lectiu i les que no ho són, perquè parlar de SAI LGTBI és parlar de diversitats, és parlar de drets, és parlar del país i la societat que volem i estem construint. Que és de molts colors, i de tots els colors de l'Arc de Sant Martí.

Mireia Mata i Solsona

Directora General d'Igualtat de la Generalitat de Catalunya

Dos anys d'espera incomprensible

Finalment, Catalunya estava preparada per la llei, i les entitats LGTBI estaven satisfetes i expectants. Però tot l'articulat va quedar guardat en un calaix i no va ser fins dos anys més tard que diferents associacions LGTBI, cansades d'esperar, van decidir recuperar el text i forçar que el Parlament de Catalunya aprovés la llei. En el seu dia, les complicitats entre administracions i entitats havia estat positiva, però no havia trobat continuïtat, i es va fer evident que els drets no podien ser moneda de canvi. Així, un cop més, el moviment LGTBI va liderar les demandes per la garantia de drets, amb protestes i pressions que van forçar l'aprovació de la llei l'any 2014.

Des d'aleshores, els encontres i desencontres entre Govern i entitats han estat molts, i el desplegament de la llei no sempre ha seguit un ritme ràpid en la consolidació dels drets de les persones LGTBI. Certament s'ha fet feina: nous plans interdepartamentals, desenvolupament de la xarxa de Serveis d'Atenció Integral (actualment hi ha 76 serveis en marxa), elaboració del protocol del deure d'intervenció en cas de discriminació, etc., són alguns exemples del desplegament de la llei. Tot i així, la pròpia aplicació de la llei ha provocat molts

debats sobre el seu abast, l'aplicabilitat d'alguns articles i les competències reals de les diferents administracions, en especial pel què fa al règim sancionador. Les expectatives del moviment no sempre han trobat resposta i, en tot cas, la resposta no sempre ha trobat eines.

Les persones trans han fet un procés semblant. Després d'anys de reclamar una llei d'identitat de gènere, el 2007 es va aprovar la *Ley Reguladora de la Reactivación Registral Relativa al Sexo de las Personas*, que donava garantia jurídica a les persones trans, tot i que no es partia de la lliure determinació dels cossos sinó de la necessitat d'un informe psicològic que determinés la identitat, un fet que llavors ja només reclamava una petita part del moviment trans*.

Sobre la taula queda encara un treball ingent —tot i que aquests darrers anys des del Govern s'ha treballat molt—, i persisteixen molts desacords i alguns dubtes, com és el cas, precisament, de l'aplicació de les sancions. Tenim una bona llei, però com totes les lleis de desenvolupament de drets que afecten a altres lleis —passa també en les que afecten als drets de les dones, la majoria social del país—, es demana temps i de temps, malauradament, ja se n'ha donat massa. ■

